

Ukskoski, Tuija. 2013. KOHTI KOULUHYVINVOINNIN YHTEISÖLLISTÄ ASIANTUNTIJUUTTA – KOULUKIUSAAMISEN EHKÄISEMISEN INTERVENTIO PERUSOPETUKSESSA. Kasvatus 44 (4), 352–366.

Peruskoulun oppilaiden psykososiaalista hyvinvointia ja sen merkittävää uhkatekijää, koulukiusaamista, on tutkittu runsaasti, mutta yhä kaivataan tietoa pitkäkestoisesti vaikuttavasta ja kokonaisvaltaisesta yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämisestä. Tutkin opetushenkilöstöön kohdistuvaa, Vaakamalliin® (Hamarus 2008) perustuvaa interventiota, jossa toimintatutkimuksen menetelmin sekä tutkitaan että kehitetään koulun arjessa oppilaiden hyvinvointia edistävää ja kiusaamista ehkäisevää henkilöstön täydennyskoulutusta. Tarkastelen intervention aikana tapahtuvaa kouluhenkilöstön oppimisprosessia ja osallistujien sekä yksilöllisen että yhteisöllisen hyvinvoinnin asiantuntijuuden kehittymistä integratiivisen pedagogiikan (Tynjälä 2010) avulla. Tutkimukseen osallistui 44 henkilöä kahdesta peruskoulusta vuosina 2009–2010. Tutkimusaineistoa eli koulutus- ja oppimisprosessin ryhmäkeskusteluja ja teemahaastatteluita tarkastelen sisällönanalyysillä. Tuloksena kuvaan kolmea yksilöllisesti toteutuvaa vaihetta, joiden kautta hyvinvointiosaamisesta rakentuu osittain yhteisöllistäkin asiantuntijuutta. Tutkimus tarjoaa lisätietoa kouluhenkilöstön hyvinvointiasiantuntijuuden kehittämiseen sekä sellaisen oppimisprosessin rakentamiseen, jossa uusien tietojen tai taitojen oppiminen perustuu sekä yhteisön kokemustietoon että koulutuksessa käsiteltävään teoreettiseen tietoon. Lisäksi tulokset tarjoavat uusia näkökulmia hyvinvoinnin edistämiseen ja kiusaamisen ehkäisemiseen kouluissa.

Asiasanat: Yhteisöllinen oppiminen, asiantuntijuus, työssä oppiminen, koulukiusaaminen, kouluhyvinvointi, integratiivinen pedagogiikka, Vaakamalli®, interventio

Autio, Ossi. 2013. OPPILAIDEN TEKNOLOGISET VALMIUDET – VERTAILU VUOTEEN 1993. Kasvatus 44 (4), 367–380.

Vuoden 1970 komiteamietinnössä painotettiin ensimmäistä kertaa roolittoman käsityön periaatteita. Tämän jälkeen noin kymmenen vuoden välein uudistetut opetussuunnitelmat eivät valitettavasti ole tuoneet toivottua tulosta, vaan yhteisen käsityön opetussuunnitelman tulkinta ja toteutus on edelleen hyvin kirjavaa. Opetussuunnitelman sallimien erilaisten sovellutusmallien toteutumista käytännön opetuksessa tutkittiin vuosina 1993–1996. Oppilaiden teknologisia valmiuksia mitattiin kolmella eri mittarilla. Tässä tutkimuksessa verrattiin vuoden 1993 alkumittauksen tuloksia vuoden 2012 syksyllä kerättyyn vertailukelpoiseen aineistoon, missä mittaukset suoritettiin samoilla mittareilla ja pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta samoilla kouluilla kuin vuonna 1993. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko peruskoulun oppilaiden teknologisissa valmiuksissa tapahtunut muutoksia viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Tutkimuksen tuloksissa voidaan todeta, että muutos peruskoulun oppilaiden teknologia-asenteissa oli myönteistä kaikissa mittauksen ikäryhmissä, mutta teknologisen tiedon ja taidon mittauksissa tulokset olivat kaikissa ryhmissä heikompia kuin 20 vuotta sitten. Syitä jälkimmäiseen ilmiöön voidaan hakea ainakin poikien osalta teknisen työn tuntimäärien puolittamisesta sekä laajemmin yhteiskunnallisesta muutoksesta.

Asiasanat: teknologiset valmiudet, käsityön opetussuunnitelma, tekninen työ, tekstiilityö

Lehesvuori, Sami – Viiri, Jouni – Rasku-Puttonen, Helena. DIALOGINEN VUOROVAIKUTUS LUONONTIETEISSÄ. Kasvatus 44 (4), 381–393.

Tässä artikkelissa kuvatussa tutkimuksessa tarkasteltiin dialogista vuorovaikutusta yläasteen luonnontieteiden oppitunneilla. Dialogisessa vuorovaikutuksessa tavoitteena on saada aikaan oppilaiden ajattelua tukevia vuorovaikutustilanteita, joiden aikana oppilaita kannustetaan esittämään ajatuksiinsa ja oppilaiden esittämiä näkökulmia otetaan tasavertaisesti huomioon. Sen sijaan auktoritatiivi-

sessä vuorovaikutuksessa keskiössä on luonnontieteellinen näkökulma. Tutkimuksen aineisto koostui 25 suomalaisen opettajan pitämistä sähköopin tunneista. Kaikissa kuvatuissa oppitunneissa oli sama aihe: sähkötehon ja sähköenergian välinen yhteys. Tutkimuksessa analysoitiin opettajien esittämiä kysymyksiä ja niitä seuranneita vuorovaikutustilanteita. Aikaisempien tutkimusten perusteella avoimet kysymykset voivat olla olennaisia oppilaiden ajattelua tukevien vuorovaikutustilanteiden käynnistämiseksi, mutta toistaiseksi ei ole tietoa siitä, minkälaisiin vuorovaikutuksen muotoihin avoimet kysymykset johtavat Suomessa. Kaikki avoimet kysymykset ja niitä seuraavat vuorovaikutustilanteet luokiteltiin eri luokkiin, joista korkein vuorovaikutuksen luokka kuvaa dialogista ja alemmat luokat auktoritatiivista vuorovaikutusta. Tulokset osoittivat, että avoimet kysymykset ovat harvinaisia. Lisäksi avoimia kysymyksiä seurannut vuorovaikutus oli erittäin harvoin luonteeltaan dialogista.

Asiasanat: luokahuonevuorovaikutus, dialoginen vuorovaikutus, opettajan kysymykset

Rantala, Jukka – van den Berg, Marko. 2013. LUKIOLAISTEN HISTORIAN TEKSTITAIDOT ARVIOITAVINA. *Kasvatus* 44 (4), 394–407.

Artikkelissa esitellään tutkimusta, jossa selvitettiin lukion kolmannen vuoden opiskelijoiden (N =18) valmiuksia käsitellä historiatiedon tulkinnallisuutta. Tutkimuksessa lukiolaiset tulkitsivat ensimmäisen ja toisen käden lähteitä sekä arvioivat lähteiden todistusarvoa ja lähteiden tuottajien intentioita. Ääneenajattelumenetelmällä kerätystä aineistosta tutkittiin heidän historiaan liittyviä tekstitaltojaan ja kykyään tulkita keskenään ristiriitaisia lähteitä. Vaikka lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet nuoret tunnistivat lähteet historiallisten toimijoiden laatimiksi artefakteiksi ja auttavasti niiden käyttötarkoituksen, harva heistä pohti lähteiden tuottajien intentioita. Valtaosa nuorista osasi erottaa toisistaan ensimmäisen ja toisen käden lähteet, mutta vain osa heistä pohti tämän vaikutusta lähteiden luotettavuuteen. Tutkimukseen osallistuneilla lukiolaisilla oli taipumus tulkita lähteitä varsin yksioikoisesti: harva kykeni ”rivien välistä” lukemiseen. Lukiolaiset osoittautuivat lähteiden tulkitsijoina aloittelijoiksi, mikä on linjassa vastaavan ikäisille nuorille tehtyjen kansainvälisten tutkimusten tulosten kanssa. Tutkimus nostaa esille kysymyksen lukion historianopetuksen tavoitteiden realismista ja korkeakouluopintojen edellyttämien tekstitaltojen saavuttamisesta lukio-opiskelussa.

Avainsanat: Historianopetus, historiatiedon tulkinnallisuus, historian lähteet, dokumenttiopetus, historian tekstitaidot, ääneenajattelumenetelmä

Kaartinen, Jyrki. 2013. KANSALLISSOSIALISTINEN NUORISOKASVATUS BALDUR VON SCHIRACHIN KASVATUSAJATTELUN VALOSSA. *Kasvatus* 44 (4), 408–422.

Baldur von Schirach (1907–1974) oli kansallissosialistisen nuorisoliikkeen *Hitlerjugendin* valtakunnannuorisajohtajana sen merkittävimpiä kasvatuksellisia arkkitehtejä. Artikkelini keskeisiä kysymyksiä ovat, miten hän ensinnäkin ymmärsi kasvatuksen, ja toiseksi, merkitsivätkö hänen johtamansa *Hitlerjugendin* kasvatuseriaatteen katkosta vai jatkuvuutta saksalaisten porvarillisten nuorisoliikkeiden kasvatuserinteessä. Kolmanneksi pohdin, miten kansallissosialistista nuorisokasvatusta voi arvioida nykyhetken näkökulmasta. Laajemmin tematiikkani liittyy siihen, miten nuorisokasvatuksella tuotetaan subjekteja, joita yhteiskunta ilmoittaa arvostavansa. Vastaan näihin kysymyksiin tarkastelemalla von Schirachin kasvatuseriaattelua hänen omien teostensa ja hänestä tutkimuskirjallisuudessa esitettyjen näkemysten vuoropuheluna.

Asiasanat: Baldur von Schirach, Hitlerjugend, Wandervogelit, Bündische Jugend, Bündit, porvarillinen nuorisoliike, kansallissosialistinen nuorisoliike, kansallissosialismi